IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

Komisja Finansów Publicznych

■ **Podkomisji stałej do monitorowania wykorzystania środków unijnych (nr 10)**

z dnia 26 kwietnia 2022 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Finansów Publicznych

– podkomisji stałej do spraw monitorowania wykorzystania środków unijnych (nr 10)

26 kwietnia 2022 r.

Podkomisja stała do spraw monitorowania wykorzystania środków unijnych, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Sowy (KO)**, przewodniczącego podkomisji, rozpatrzyła:

– informację dotyczącą Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji ze szczególnym uwzględnieniem obszaru objętego oddziaływaniem funduszu oraz działań podejmowanych w ramach terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Małgorzata Jarosińska-Jedynak** sekretarz stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej wraz ze współpracownikami, **Joanna Schilbach** dyrektor Departamentu Monitorowania Wdrażania Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, **Magdalena Urbankiewicz-Staszczak** zastępca dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego wraz ze współpracownikami, **Barbara Szafir** zastępca dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego wraz ze współpracownikami, **Iwona Borkowska** kierownik Oddziału Planowania Strategicznego w Departamencie Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, **Marek Wójcik** pełnomocnik ds. legislacyjnych zarządu Związku Miast Polskich, sekretarz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, **Robert Maciaszek** burmistrz Chrzanowa, **Karolina Kowalska** i **Karolina Wójcik** eksperci Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Monika Biała, Bogdan Wójtów** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Dzień dobry. Witam państwa bardzo serdecznie. Rozpoczynamy posiedzenie podkomisji stałej do monitorowania wykorzystania środków unijnych.

W dniu dzisiejszym program posiedzenia podkomisji obejmuje przedstawienie przez ministra funduszy i polityki regionalnej informacji dotyczącej Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru objętego oddziaływaniem funduszu, oraz działań podejmowanych w ramach terytorialnych programów sprawiedliwej transformacji.

Informuję, że system do zdalnego głosowania został uruchomiony. W tej chwili mamy kworum. Są już trzy osoby, cztery osoby. Jeżeli ktoś chciałby dojść, oczywiście jest to możliwe, dlatego że system pozostawimy otwarty.

Bardzo serdecznie witam panią minister Małgorzatę Jarosińską-Jedynak z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Witam panią dyrektor Annę Sulińską-Wójcik. Witam bardzo serdecznie pana Marka Wójcika ze Związku Miast Polskich, sekretarza Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Witam serdecznie przedstawicieli wszystkich województw, które będą wdrażać regionalne plany sprawiedliwej transformacji. Z województwa lubelskiego mamy panią dyrektor Magdalenę Urbankiewicz-Staszczak oraz głównego specjalistę, pana

Andrzeja Gładysza. Województwo małopolskie reprezentuje dyrektor Departamentu Monitorowania Wdrażania Funduszy Europejskich, pani Joanna Schilbach. Województwo śląskie pani dyrektor Barbara Szafir oraz pani kierownik Anna Dudek. Witam bardzo serdecznie również przedstawicieli Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, panią Karolinę Kowalską i panią Karolinę Wójcik – ekspertów.

Szanowni państwo, zanim oddam głos pani minister z prośbą o przedstawienie informacji… Witam oczywiście panie posłanki i panów posłów, członków podkomisji stałej. Zanim oddam głos pani minister z prośbą o informację, pozwólcie państwo, że w kilku krótkich zdaniach nakreślę prośbę, żeby informacja dotyczyła konkretnych spraw.

Jak wiadomo, w grudniu została przekazana umowa partnerstwa do Komisji Europejskiej. Z tego co wiem, umowa partnerstwa nie została jeszcze uzgodniona, jest w trakcie negocjacji ze stroną rządową. Dlatego też pierwsza prośba, żeby został zaznaczony pewien kontekst, na jakim to jest etapie. Z drugiej strony wiemy, również ja osobiście wiem to z bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami Komisji Europejskiej, z osobami, które ze strony Komisji Europejskiej prowadzą negocjacje w tym zakresie, że w zakresie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji mamy kwestionowane dwa, być może nawet trzy regionalne plany.

Jak wiadomo, Polska w umowie partnerstwa funduszem objęła sześć województw, w tym województwa śląskie, wielkopolskie, dolnośląskie. Zresztą zostały one już na pierwszym etapie wpisane do programu. Były objęte również województwa łódzkie, lubelskie i małopolskie. Stąd też gorąca prośba do pani minister, żeby precyzyjnie określiła kwestię tego, jaki będzie zakres terytorialny oddziaływania Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, dlatego że oczywiście potencjalna zmiana może rodzić poważne nie tyle kontrowersje, co skutki społeczno-gospodarcze w dwóch czy trzech województwach, które potencjalnie mogłyby z programu zostać usunięte czy wyłączone, nie być nim objęte. Jest to też niezwykle istotny element, ponieważ dotyczy terenów, które wydaje się, że w sposób naturalny powinny być objęte programem.

Tylko przypomnę, że jest wiele kryteriów, które przygotował chociażby polski rząd, informując czy decydując o podziale alokacji. Miały to być kwestie zmniejszenia zanieczyszczeń pyłami, zatrudnienia w górnictwie, w przemyśle, liczba bezrobotnych, liczba beneficjentów pomocy społecznej, nowo powstałe przedsiębiorstwa. Wiemy też jednak, że przecież środki mają być przeznaczone na realizację umowy społecznej ze stroną społeczną, mają być przeznaczone na zagospodarowanie terenów pogórniczych, pokopalnianych. Wydaje się, że w tych wszystkich województwach takie obszary i takie problemy po prostu występują, dlatego tak istotne jest, żebyśmy w informacji, którą, mam nadzieję, pani minister zaraz przekaże, mieli komplet wiadomości. Wtedy będziemy wiedzieli, jaka jest sytuacja w zakresie Funduszu Sprawiedliwej Transformacji i umowy partnerstwa na dzień dzisiejszy. Pani minister, jeżeli mogę prosić o zabranie głosu i przedstawienie informacji, będę wdzięczny. Bardzo proszę.

Nie słyszymy, pani dyrektor. Jeszcze chwileczkę, gdyż musimy rozwiązać pewien problem techniczny. A teraz możemy, pani dyrektor? Nie słychać. OK. Oczywiście zaczekamy.

Zastępca dyrektora Departamentu Regionalnych Programów Operacyjnych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Anna Sulińska-Wójcik:

Dzień dobry.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Teraz słyszymy dobrze. Bardzo proszę.

Zastępca dyrektora departamentu MFiPR Anna Sulińska-Wójcik:

Dziękuję bardzo serdecznie. Szanowni państwo, właśnie rozmawiałam przed chwilką przez telefon z panią minister, która co prawda jest na wizji, ale jest to tylko odbiór jednostronny, ponieważ pani minister niestety nas nie widzi. Jak się okazuje, jest też niesłyszalna. Właśnie pani minister nas o tym poinformowała.

A zatem panie przewodniczący, szanowni państwo, mam nadzieję, że z upoważnienia pani minister mogę przedstawić kilka aktualnych informacji na temat stanu negocjacji dotyczącej Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Jak tylko pani minister uda się naprawić usterkę, natychmiast zamienimy się rolami.

A więc rozpoczynając, jak państwo wiecie, kwestia dotycząca Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji rzeczywiście jest bardzo silnie powiązana z negocjacjami umowy partnerstwa. Negocjacje te już zbliżają się do finiszu. Jedną z ostatnich, a zarazem najtrudniejszych kwestii w ramach rozmów z Komisją Europejską jest właśnie kwestia Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Tutaj pojawia się kilka wątków. Jeden wątek to ten, o którym pan przewodniczący już powiedział. Rzeczywiście są pewne problemy dotyczące zasięgu geograficznego obszarów objętych wsparciem funduszu, ponieważ umowa partnerstwa przekazana 15 grudnia do Komisji Europejskiej wskazuje wprost, że oczekujemy wsparcia nie tylko województw śląskiego, dolnośląskiego i wielkopolskiego, ale także Małopolski Zachodniej, województwa łódzkiego oraz Lubelszczyzny.

Rozmowy z Komisją Europejską są dosyć intensywne. Póki co widzimy pewien przełom, pójście w pozytywnym kierunku, jeżeli chodzi o województwo łódzkie i o Małopolskę Zachodnią. Przy czym Komisja Europejska zwraca uwagę na to, że jej zdaniem transformacja rozumiana tak, jak oczekiwałaby tego KE, na tym obszarze nie zachodzi, natomiast widzi też duże powiązania pomiędzy kwestiami związanymi z transformacją w województwach małopolskim i śląskim. Rozmawiamy z Komisją Europejską z udziałem regionów, w jaki sposób zorganizować, zaprogramować wsparcie, żeby również Małopolska została objęta funduszem. Najtrudniej, nie ukrywam, jest z województwem lubelskim. Tutaj efekty negocjacji mogą być różne. Jeżeli chodzi o obszar Turowa, Komisja Europejska twierdzi, że przejście do transformacji węglowej jest zbyt wolne i nie wpisuje się w okres programowania. Negocjacje idą w tym kierunku, natomiast nie otrzymaliśmy jeszcze od KE żadnego oficjalnego potwierdzenia takiego stanowiska. Stąd teraz mówię państwu o tym, w jakim kierunku zmierza cała kwestia.

Drugi temat to ostateczna alokacja na Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, ponieważ poza kwotą 3,8 mld euro, która przynależy się Polsce właśnie z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, planowaliśmy jeszcze dokonać transferów z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego do tego instrumentu, żeby dodatkowo wesprzeć kwestie transformacyjne. Komisja Europejska znowu podkreśla, że jeżeli chodzi o Europejski Fundusz Społeczny, nie widzi uzasadnienia do dosypywania, że tak powiem, tego funduszu do Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji ze względu na to, że kwestie te mogą być adresowane przez sam Europejski Fundusz Społeczny. W tym kontekście, jeżeli nie ma zgody na transfer Europejskiego Funduszu Społecznego, pojawia się pytanie o zasadność transferu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. A zatem zastanawiamy się na poziomie ministerstwa, w jaki sposób odpowiednio zaprogramować środki. Natomiast tym, co jest istotne, jest to, że zmniejszenie transferów lub ich brak co do zasady nie zmniejszy puli środków dla poszczególnych regionów na Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Jeszcze jedna bardzo istotna z punktu widzenia regionów informacja. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom regionów, podjęta została decyzja o decentralizacji wdrażania Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Środki będą wdrażane jako oś w poszczególnych właściwych programach. We wszystkich programach, które zostały przekazane w marcu do Komisji Europejskiej, poza programem lubelskiego, takie osie zostały już opisane, a wszystkie dotyczące sześciu regionów terytorialne plany sprawiedliwej transformacji, które będą miały być podstawą do działań, do programowania działań z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, zostały też do Komisji przesłane. Pojawiają się już pierwsze uwagi Komisji.

Możemy państwu powiedzieć, że jako zasadę Komisja Europejska przede wszystkim podkreśla i szuka związku pomiędzy planowanymi działaniami a sprawiedliwą transformacją. To, że Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji będzie wdrażany w ramach programów regionalnych, broń Boże nie oznacza, że teraz poziom krajowy jest niezainteresowany tym, w jaki sposób transformacja będzie przebiegać. Planujemy partnerskie, ale jednocześnie ściśle określone mechanizmy koordynacyjne, planujemy powołać radę do spraw transformacji. Prowadzone będą też z poziomu krajowego pewne działania dotyczące informacji, komunikacji czy też programów pilotażowych. W tym kierunku zmierzają negocjacje. Myślę, że jak tylko pojawi się już oficjalne potwierdzenie ze strony

Komisji Europejskiej jej stanowiska, wtedy podkomisji również przedstawimy takie informacje.

Można teraz zapytam, czy pani minister już udało się połączyć i czy chciałaby coś jeszcze uzupełnić albo skorygować w mojej wypowiedzi?

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Nie słyszymy, pani minister.

Zastępca dyrektora departamentu MFiPR Anna Sulińska-Wójcik:

Pani minister jest pomiędzy jednym spotkaniem na kongresie w Katowicach a kolejnym spotkaniem. Stąd w tej chwili techniczne problemy.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Może trzeba zalogować się ponownie. To często rozwiązuje problem.

Zastępca dyrektora departamentu MFiPR Anna Sulińska-Wójcik:

Tak się właśnie udało.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

A czy teraz państwo mnie słyszycie?

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Teraz bardzo dobrze. Dzień dobry. Witamy serdecznie panią minister.

Sekretarz stanu w MFiPR Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

Dzień dobry. Bardzo przepraszam za problemy techniczne, ale tak jak wspomniała koleżanka, jestem dzisiaj na Europejskim Kongresie Gospodarczym w Katowicach. Jest trochę problemów z połączeniem. Niestety przez chwilę państwa nie słyszałam, ale w 100% zgadzam się z tym, co przedstawiła pani dyrektor Anna Sulińska.

Jak najbardziej jesteśmy w trakcie rozmów z Komisją Europejską w tym zakresie, a więc negocjacje jeszcze nie są dopięte na ostatni guzik. Pewne dyskusje jeszcze trwają, myślę więc, że zasięg geograficzny, o którym wspominaliśmy... Myślę, że pani dyrektor o tym mówiła. Przedstawiliśmy sześć województw, które powinny być objęte wsparciem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, ale w wyniku negocjacji Komisja Europejska nie zgadza się na wsparcie województwa lubelskiego, nie zgadza się również na wsparcie powiatu zgorzeleckiego w obszarze Turowa. Stoi na stanowisku, że w najbliższym czasie na tych terenach nie rozpocznie się transformacja energetyczna. Tak więc niestety województw tych nie udało się uchronić przed brakiem wsparcia z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Natomiast myślę, że dobrą informacją jest to, że województwo małopolskie i województwo łódzkie, pomimo tego, że w pierwszych programach, w pierwszych przymiarkach Komisji Europejskiej nie były brane pod uwagę, będą mogły otrzymać wsparcie w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Jako Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w tych regionach, które nie otrzymały wsparcia z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, chcielibyśmy finansować działania o charakterze okołotransformacyjnym, tak żeby przygotowywać też owe regiony do ewentualnej kolejnej edycji Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, czyli już po roku 2021. Na ten moment trwają jeszcze rozmowy i negocjacje z Komisją Europejską. Trwają one również i w naszym resorcie, z jakich środków powinno to być finansowane. Myślę, że, jak już powiedziała pani dyrektor, będziemy wiedzieć więcej, kiedy w najbliższym czasie zakończymy rozmowy z Komisją Europejską. Może nawet nie tyle kiedy zakończymy, co będziemy wiedzieć więcej. Wtedy będziemy państwu na bieżąco przedstawiać informacje.

Dostałam także informację, że państwo chcieliście też uzyskać trochę wiedzy na temat terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji. Czy to teraz, czy za chwilę?

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Myślę, że za chwilę. Może zadam tylko uzupełniające pytanie, jeżeli pani minister pozwoli. Jak rozumiem, na negocjacje umowy partnerstwa formalnie były trzy miesiące.

Czas minął nam już w połowie marca. Była przekazana informacja, że żadnej korespondencji formalnej pomiędzy... Rozumiem, że jesteśmy w trybie uzgodnień roboczych. To jest zupełnie naturalny proces, ale na koniec procesu uzgodnień roboczych zazwyczaj jest stanowisko strony. A zatem uwagi, konkretne uwagi, w tym przypadku Komisji Europejskiej, do projektu umowy partnerstwa powinny być wysłane.

Jest pytanie, czy takie uwagi ze strony Komisji Europejskiej do ministerstwa, które pani minister reprezentuje, zostały przekazane? Czy przygotowane zostało w tym zakresie stanowisko rządu? Chyba że nie ma jeszcze uruchomionego nawet tego etapu. Oznaczałoby to, że procedura uzgadniania umowy partnerstwa przesunie nam się prawdopodobnie co najmniej jeszcze o miesiąc. Zakładam, że od przekazania przez stronę polską, przez ministerstwo, swojego stanowiska do uwag Komisji Europejskiej jest potrzebny co najmniej miesiąc. Po prostu muszą się jeszcze odbyć finalne negocjacje, uzgodnienia. Dopiero później umowa pewnie może być zatwierdzona. Jest to o tyle istotne, że to jak gdyby warunkuje rozpoczęcie procesu negocjacji nad poszczególnymi programami operacyjnymi. Wobec tego nie oszukujmy się, raczej nie ma już perspektywy, żeby jakikolwiek program został uzgodniony do końca lipca, czyli przed przerwą urlopową. Raczej wszystkie programy spadną nam na okres jesienny, a być może też niektóre przesuną się na rok 2023.

To są pytania z mojej strony do pani minister. Wiem, że jeszcze zgłosił się pan Marek Wójcik. Chciałbym także powitać przedstawicieli województwa wielkopolskiego, ponieważ dostałem informację, że jest pani kierownik Iwona Borkowska z województwa wielkopolskiego, z oddziału planowania strategicznego. Chyba jest również pan burmistrz Robert Maciaszek, burmistrz Chrzanowa.

Jeszcze pan Marek Wójcik też w tym zakresie, a później przejdziemy do regionalnych planów transformacji. Dziękuję.

Pełnomocnik ds. legislacyjnych zarządu Związku Miast Polskich Marek Wójcik:

Panie przewodniczący, państwo posłowie, pani minister, szanowni państwo, mam jedno konkretne pytanie do pani minister, wracając jeszcze do Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Rozumiem, że na dzień dzisiejszy jest kłopot z Turowem i z województwem lubelskim, ale chciałbym zapytać o kwotę, dlatego że kwota też nie była ostatecznie przesądzona. A więc chciałbym zapytać, o jakiej kwocie dla Polski mówimy? Problemem było rzeczywiście uznanie, na ile Polska politykę klimatyczną będzie szanować lub nie. Z tego co mówiło się od dawna, od tego zależała wysokość kwoty Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji dla Polski. Dlatego poproszę o konkretną kwotę, która dzisiaj leży na stole. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Bardzo proszę panią minister o odpowiedzi na pytania. Jeżeli oczywiście ktoś z gości chce zabrać głos, to proszę zgłosić się do systemu. Wtedy będziemy prosili o zabranie głosu.

Sekretarz stanu w MFiPR Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

Dziękuję bardzo za pytania. Zacznę od końca.

Przede wszystkim kwota, szanowni państwo, która była, jest i ciągle leży na stole, jeżeli chodzi o Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i środki dla Polski, to jest nieco ponad 3,8 mld euro. Do tego były transfery: 281 mln euro transferu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i 281 mln euro transferu z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Jednak tak jak powiedziała pani dyrektor, w trakcie negocjacji Komisja Europejska stwierdziła, że Europejski Fundusz Społeczny Plus realizuje działania, które są określone na rzecz sprawiedliwej transformacji, wobec czego nie ma potrzeby dokonywania transferu z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Środki te nie będą więc transferowane. Tym sposobem nie zakłada się też transferu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. A więc dzisiaj mówimy o kwocie 3,8 mld euro. Chodzi o ponad 3,8 mld euro Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, która będzie rozdysponowana na poszczególne regiony.

Jeżeli chodzi o kwestie związane z umową partnerstwa, to szanowni państwo, 15 grudnia umowa partnerstwa została przekazana oficjalnie w systemie SFC do Komisji Europejskiej celem rozpoczęcia formalnych negocjacji. Komisja Europejska ma cztery

miesiące na zaopiniowanie dokumentu. Tak jak powiedzieliśmy, trwały rozmowy techniczne, różne uzgodnienia w tym zakresie, jak chociażby jeżeli chodzi o Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w zakresie zmiany kwot transferu. W tej chwili, po negocjacjach, po rozmowach, po korespondencji również technicznej, która się odbywała na poziomie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej – Komisja Europejska, na początku maja, mamy przekazać do Komisji Europejskiej uzgodniony projekt umowy partnerstwa, zawierający odniesienie do poszczególnych kwestii i uwag.

Jeżeli chodzi o regionalne programy zarządzane przez marszałków województw, wszystkie były przekazane do 15 marca do Komisji Europejskiej, również celem rozpoczęcia negocjacji, tak samo jak wszystkie programy krajowe. Tak więc negocjacje formalne pomiędzy Komisją Europejską a zarządami województw również są już rozpoczęte. Już wiemy, że spływają pierwsze uwagi do poszczególnych programów, do programów krajowych, do programów regionalnych.

Jest jeszcze kwestia kontraktów programowych, które są również podstawą negocjacji z Komisją Europejską, formalnych negocjacji zarządów województw z Komisją Europejską. Na chwilę obecną mamy podpisanych sześć kontraktów programowych. Myślę, że pozostałe będą podpisane w najbliższym czasie, ponieważ uzgodnienia pomiędzy marszałkami a Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej też już dobiegają końca, więc też już będą mogły być przekazane do Komisji Europejskiej celem dalszych negocjacji. Tak więc zakładamy, że pierwsze konkursy będziemy mogli ogłaszać z końcem roku. Nie gwarantuję, że będą to konkursy w ramach programów regionalnych. Natomiast myślę, że pierwsze konkursy w ramach programów krajowych będziemy mogli już ogłaszać z końcem tego roku.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Mam jeszcze zgłoszenie pani Karoliny Kowalskiej. Bardzo proszę.

Ekspert Pracodawców RP Karolina Kowalska:

Dzień dobry. Karolina Kowalska, Pracodawcy RP.

Bardzo dziękuję za udzielenie głosu. Będę mówić nie tylko w imieniu Pracodawców RP, ale także w imieniu członka Pracodawców RP, a mianowicie Nexano Minerals sp. z o. o. Spółka jest koncesjonariuszem koncesji nr 1/2018 na wydobywanie węgla kamiennego koksującego. Na podstawie tejże koncesji kopalnia funkcjonuje w województwie dolnośląskim, konkretnie w miejscowości Ścinawka Średnia w powiecie kłodzkim.

Moje pytanie jest następujące. Czy podczas zgłaszania umowy partnerstwa bądź też w jakiejkolwiek innej formie do Komisji Europejskiej została przekazana informacja o istniejącej kopalni węgla kamiennego koksującego? Jeżeli informacja ta została zgłoszona, to czy Komisja Europejska poczyniła jakieś uwagi związku z tym na tym etapie? Kolejne moje pytanie. Brałam też udział między innymi w posiedzeniu Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego we Wrocławiu, gdzie podnosiłam tę kwestię. Władze samorządowe mają wątpliwości co do tego, czy kopalnia stoi na przeszkodzie uzyskaniu środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Mogę powiedzieć we własnym imieniu, że z analizy przepisów rozporządzenia nie wynika, żeby funkcjonowanie kopalni można było przypisać pod któreś wyłączenie, natomiast kwestia ta nie jest do końca jasna. A więc chciałabym się dowiedzieć, jakie jest stanowisko Komisji Europejskiej w tym zakresie. Przy czym wskazuję, że węgiel kamienny koksujący, jak tutaj wszystkim wiadomo, nie jest węglem do celów stricte energetycznych. Jest to węgiel, z którego wytwarza się stal, surowiec strategiczny Unii Europejskiej. Zatem podsumowując, mam pytanie, jakie jest stanowisko Komisji Europejskiej w tym zakresie? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Zaraz poproszę panią minister o udzielenie odpowiedzi.

Natomiast mam jeszcze jedno pytanie uzupełniające. Pierwsza kwestia jest taka. Gdyby pani minister mogła nam powiedzieć, które województwa mają podpisane kontrakty programowe, owe sześć kontraktów, będziemy wdzięczni. Natomiast co do Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, mam następujące pytanie. Pani minister powiedziała, że nawet jeżeli 563 mln euro z polityki spójności, jeżeli środki te nie zostaną

uzupełnione na Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, to nie ma zagrożenia dla programu. Z pierwszej lektury wynika, że faktycznie gdyby pozostałe pięć województw zostało objętych Funduszem na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, to w ramach alokacji mają 3,6 mld zł, więc generalnie jeszcze 200 mln z kawałkiem zostałoby wolnych. Wiemy natomiast, że ze stroną społeczną została też podpisana umowa społeczna na kilka miliardów złotych. Jako źródło finansowania umowy społecznej też wskazywany jest Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. A więc takie jest moje pytanie. Pewnie znajdzie ono odpowiedź, jak pani minister będzie nam przedstawiała informację o planach regionalnych, dlatego że zakładam, że w tamtej części zapewne po stronie województw muszą być wygospodarowane środki na realizację umowy społecznej.

I ostatnie pytanie w tym zakresie. Dotychczas była informacja, że województwa, zarządy województw będą pełniły rolę instytucji pośredniczących przy wdrażaniu Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Dzisiaj słyszymy, że to ma być oś regionalnych programów operacyjnych. W związku z powyższym, jak zakładam, regionalne programy operacyjne zostaną powiększone o alokację z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Zostanie wyodrębniona oś na realizację tych zadań. Jest pytanie, czy dobrze rozumiem mechanizm wdrażania tychże funduszy? Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MFiPR Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

Dziękuję bardzo. Postaram się po kolei odpowiedzieć. Nie wiem, czy zapamiętałam wszystkie pytania, ale jeżeli chodzi o kontrakty programowe, czyli te, które są podstawą negocjacji regionalnych programów, to podpisane są one z województwami lubelskim, świętokrzyskim, podkarpackim, opolskim, łódzkim i wielkopolskim. To jest tych sześć, które mamy dzisiaj podpisane. Pozostałe, tak jak mówiłam, są już w końcowej fazie uzgodnień, więc myślę, że lada moment będziemy podpisywać kolejne. Nawet chyba na początek maja jest planowane jakieś kolejne województwo do podpisania kontraktu.

Jeżeli chodzi o kwestie związane ze środkami i zarządzaniem, szanowni państwo, plan był taki, że będzie jeden program krajowy, z którego 3,8 mld euro, w zasadzie 4,4 mld, 4,3 mld euro będzie zarządzane centralnie, tak jak z programów krajowych. Natomiast po negocjacjach z Komisją Europejską, jak również po wsłuchaniu się w głosy regionów, które przedstawiały informacje, że lepiej znają specyfikę swojego regionu, potrzeby swojego regionu, zdecydowano, że 3,8 mld euro będzie wdrażane przez zarządy województw. Zarząd województwa będzie instytucją zarządzającą tak jak w przypadku regionalnego programu operacyjnego. Po to, żeby nie tworzyć kolejnego programu, środki będą wdrażane w ramach programu regionalnego. Czyli chociażby funduszy europejskich dla województwa dolnośląskiego, ponieważ będzie ono objęte Funduszem na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. W ramach osi w programie będzie uwzględniony właśnie Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Dzisiaj pięć regionalnych programów będzie trzyfunduszowych. Będzie Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Ponieważ musi być on wydzielony, będzie wdrażany na podstawie odrębnej osi w programie. Wszystko wynika z terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji, które zostały opracowane przez poszczególnych marszałków województw.

Odnosząc się do pytania, które zadała pani przed chwilą, przede wszystkim pamiętajmy że Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji może być przeznaczony tylko i wyłącznie tam, gdzie będziemy notować spadek emisji, gdzie będą likwidowane kopalnie, gdzie będziemy musieli dokonać transformacji po zamknięciu kopalń, czyli tam, gdzie będą nowe miejsca pracy, inwestycje chociażby w tereny, które będą zdegradowane, po to żeby nadawać im nowe funkcje, przystosować je do nowych funkcji.

Z tego co wiemy, w odniesieniu do województwa dolnośląskiego nie zostały jeszcze przedstawione uwagi Komisji Europejskiej do terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, do zapisów programu. Trudno mi więc się w tej chwili odnieść do tak szczegółowego pytania, które pani zadała. Natomiast wszystko, co będzie się działo w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, w kwocie 3,8 mld euro, będzie wynikać z terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji każdego regionu.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Dziękuję bardzo. Skoro nie ma innych zgłoszeń, bardzo proszę jeszcze o informacje na temat działań podejmowanych w ramach terytorialnych programów sprawiedliwej transformacji. Używam starej nazwy, chociaż wiem, że pewnie zmieni się w perspektywie najbliższych tygodni. Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MFiPR Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

Dziękuję bardzo. Raczej myślę, że nazwa „terytorialne plany sprawiedliwej transformacji" nie ulegnie zmianie. Zmianie uległy tylko nazwy programów. Dzisiaj już nie mówimy „programy operacyjne" czy „regionalne programy operacyjne", tylko mówimy o programie „Fundusze europejskie dla rozwoju społecznego", programie „Polska wschodnia", programie dla konkretnego województwa. Natomiast jeżeli chodzi o terytorialne plany sprawiedliwej transformacji, zakładam, że ich nazwy już zostały przyjęte i nie będą ulegać zmianie.

Szanowni państwo, każde z sześciu województw, które zostało wskazane w umowie partnerstwa, posiada przyjęty przez zarząd województwa terytorialny plan sprawiedliwej transformacji. Wszystkie projekty terytorialnych planów zostały przekazane do Komisji Europejskiej jeszcze przed rozpoczęciem negocjacji umowy partnerstwa, dlatego że były one już gotowe. Chcieliśmy też zacząć ich wcześniejsze konsultacje, ponieważ jest to pewien nowy instrument, który do tej pory nie był wdrażany na konkretne cele. Wiemy, że służby Komisji Europejskiej kontaktują się z poszczególnymi urzędami marszałkowskimi, na roboczo przekazując uwagi do tychże dokumentów.

Szanowni państwo, ponieważ mamy hybrydowy model wdrażania, czyli 3,8 mld euro wdrażane na poziomie regionalnym, część środków wdrażana na poziomie krajowym, to wsparcie wynikające z terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji będzie negocjowane z Komisją Europejską w ramach uzgodnień dotyczących poszczególnych programów regionalnych. Przypominam, że wszystkie programy regionalne zostały przekazane do Komisji Europejskiej 15 marca, przed 15 marca. Poza programem regionalnym województwa lubelskiego pozostałe pięć programów regionalnych zawiera oś dotyczącą Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz odpowiadające tej osi odpowiednie zapisy terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, który jest załącznikiem do programu.

Jest to obligatoryjny, podstawowy dokument, który umożliwia wnoszenie do Komisji Europejskiej o środki Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Przede wszystkim zawiera on diagnozę obecnej sytuacji, ale również opis planowanego procesu dekarbonizacji w perspektywie do roku 2030, jak też i celów, które mamy postawione do roku 2050. Opisane zostały działania, jakie przy pomocy wsparcia z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji przewidziane są do realizacji w celu łagodzenia społecznych, środowiskowych, gospodarczych skutków transformacji, która będzie przeprowadzona.

Przede wszystkim podkreślamy jako Ministerstwo Funduszy i Rozwoju Regionalnego, ale również podkreśla to Komisja Europejska, że zakres i podział środków powinny wynikać ze zidentyfikowanych wcześniej potrzeb, specyfiki danego regionu, powinny mieścić się w zakresie wsparcia Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Szanowni państwo, zapewne państwo to wiecie, ale dla przypomnienia powiem, że terytorialne plany sprawiedliwej transformacji są dokumentami publicznymi, są one udostępnione na stronach internetowych poszczególnych urzędów marszałkowskich. Każdy ma więc możliwość się z nimi zapoznać.

Myślę, że w przygotowywanych przez polskie regiony węglowe terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji można wymienić kilka głównych rodzajów działań, które są przewidywane do realizacji ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji na tych obszarach, które będą podlegać tej transformacji. Przede wszystkim jest to wsparcie tworzenia rozwoju mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, ale również dywersyfikacja gospodarcza już istniejących przedsiębiorstw poprzez transfer wiedzy, wsparcie w ramach nowoczesnych technologii, wsparcie zmiany profilu działalności prowadzonego przedsiębiorstwa, szczególnie tych przedsiębiorstw, które współpracują,

są powiązane z górnictwem, energetyką konwencjonalną, w celu utrzymania, ale również tworzenia nowych miejsc pracy.

Tak jak wspominałam, jest to również rekultywacja, ponownie wykorzystanie terenów pogórniczych, terenów poprzemysłowych na potrzeby gospodarcze czy też potrzeby środowiskowe, dlatego że taka możliwość też istnieje. Oczywiście jest to również wsparcie pracodawców, pracowników branży górniczej i energetycznej, podmiotów powiązanych z tą branżą. Planowane jest również wsparcie rodzin pracowników branż górniczych, pracowników przedsiębiorstw powiązanych z górnictwem, również wsparcie społeczności lokalnej, która w największym stopniu zostanie dotknięta procesem transformacji. Na przykład jest to aktywizacja w wielu obszarach, w obszarze życia społecznego, socjalnym, ale również przystosowującym do nowych warunków pracy.

Oczywiście to, na co chcemy postawić, co myślę, że jest bardzo ważne w tej chwili, to wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w tym zastosowanie rozwiązań prosumenckich, zwalczanie ubóstwa energetycznego. Jest to taki element, który przewija się praktycznie we wszystkich programach, we wszystkich środkach, zarówno środkach z polityki spójności, jak i środkach „Krajowego planu odbudowy" czy też właśnie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Chodzi o to, żeby przemysł górniczy, energetyczny przekwalifikować, modernizować, stawiać i tworzyć właśnie odnawialne źródła energii wraz z całą infrastrukturą i przystosowaniem pracowników również do nowych miejsc pracy.

Tak więc to są główne elementy terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji, które przewijają się w zasadzie przez wszystkie województwa. Natomiast terytorialne plany zawierają też zapisy i działania, które są adekwatne i odpowiadają na potrzeby już konkretnego regionu, konkretnego miejsca, dlatego że przecież w terytorialnych planach chodzi o to, żeby oddziaływać i odpowiadać na potrzeby specyfiki regionu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Dziękuję bardzo. Mam jeszcze jedno uzupełniające pytanie. Z wypowiedzi pani minister można odnieść wrażenie, że faktycznie regionalne plany w części będą pokrywały się z umową społeczną. Wiem, że umowa ta jest negocjowana w Komisji Europejskiej w zupełnie innym departamencie, w innym resorcie, mówiąc per analogiam do polskiego podziału na działy czy ministerstwa. W związku z powyższym czy jest tutaj synchronizacja owych działań?

Z jednej strony wiemy, że negocjacje umowy społecznej w Komisji Europejskiej jakoś nie postępują zbyt do przodu, raczej mamy impas w rozmowach. Z drugiej strony równolegle przeznaczamy środki finansowe na te działania. Jaki odsetek regionalnych programów może być właśnie na zaspokojenie elementów ujętych w umowie społecznej? Bardziej są to środki bezpośrednio płynące do górników, do ich rodzin, do osób odchodzących z górnictwa. W mniejszym stopniu oczywiście mam na myśli te tereny, które mają być przygotowane do reinwestowania, czy też instrument wsparcia dla sektora gospodarki w zakresie odnawialnych źródeł energii. Jest oczywiste, nie mam żadnej wątpliwości, że element ten w całości albo przynajmniej w znacznej części musi być finansowany, ujęty w tychże planach. Natomiast jeżeli chodzi o stronę społeczną, bardziej mówimy o miękkich działaniach, bardziej skierowanych bezpośrednio do tych, którzy będą odchodzili z górnictwa.

Sekretarz stanu w MFiPR Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

Dziękuję bardzo. W tej chwili nie jestem przygotowana na to, żeby precyzyjnie odpowiedzieć na pytanie, w jakim procencie, w jakim stopniu zapisy umowy partnerstwa pokrywają się z terytorialnymi planami sprawiedliwej transformacji, ale na pewno patrząc na działania, które są podejmowane w ramach poszczególnych planów sprawiedliwej transformacji, jak również na te działania, które będą podejmowane na poziomie polityki spójności, czyli już trochę poza reżimem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji – są to działania wpisujące się w deklaracje, które zostały przedstawione w umowie społecznej.

Pamiętajmy też o tym, że umowa partnerstwa oraz programy, które są w tej chwili, nie zawierają dużego stopnia szczegółowości, jeżeli chodzi o kwoty przyporządkowane

do poszczególnych działań. Mamy tam bardzo ogólne zapisy, które mówią, na co są przeznaczane, jakie są formy wsparcia, czy jest to dotacja, czy pożyczka, natomiast szczegóły będą ustalane na niższych poziomach. Będą to szczegółowe opisy osi priorytetowych, szczegółowe regulaminy konkursów. Tutaj jesteśmy w trakcie negocjacji.

Negocjacje dotyczące Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji są naprawdę bardzo ożywione, bardzo gorące, ponieważ każdej ze stron należy zależy na tym, żeby jak najlepiej owe środki zainwestować, mając też inne priorytety. Dzisiaj musimy patrzeć na to, żeby nasi polscy przedsiębiorcy, pracownicy byli zaopiekowani poprzez wsparcie z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, i nie tylko, dlatego że przecież te środki będą uzupełniane również środkami polityki spójności w tych obszarach, o których pan przewodniczący mówił. Mowa o obszarach społecznym, zawodowym, ekonomicznym, oczywiście mając na uwadze też reżim wydatkowania funduszy europejskich. Nie wszystkie działania będziemy bowiem mogli objąć środkami europejskimi, jak chociażby dopłaty dla rodzin, dla pracowników. Jest to niemożliwe do finansowania w ramach funduszy europejskich, więc również środki budżetu państwa będą miały bardzo duży udział w umowie społecznej.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Jeżeli nie będzie pytań, to już moje ostatnie pytanie. Pani minister, województwo lubelskie podpisało kontrakt programowy. Czy w podpisanym kontrakcie programowym ma środki z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w wysokości 248 mln euro, czy nie ma tych środków? Jaki jest plan rządu na przesunięcie 563 mln euro środków z polityki spójności, po równo z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego?

Tak interpretuję pani wypowiedź, że jest zgoda, że będzie zgoda rządu w tym zakresie, żeby Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji był finansowany tylko ze środków sprawiedliwej transformacji, a nie z polityki spójności. Gdzie wtedy ponad pół miliarda euro zostanie przesunięte? Czy taki plan już jest? Czy alokacja na pozostałe pięć województw na regionalne fundusze sprawiedliwej transformacji nie zostanie już zmieniona? Dziękuję.

Sekretarz stanu w MFiPR Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

Dziękuję bardzo. O potwierdzenie wskazanej kwoty będę musiała prosić moją koleżankę, panią dyrektor Annę Sulińską, dlatego że nie mam tych kwot w głowie i tak na szybko w tej chwili nie mam też do nich dostępu.

Natomiast jeżeli chodzi o podział 3,8 mld euro, ponieważ było to sześć regionów, w związku z tym, że województwo lubelskie i powiat zgorzelecki nie wchodzi w Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, kwota 3,8 mld zostanie rozłożona na pięć regionów, tych pięć województw, które zostały. Co do pozostałej kwoty ponad 560 milionów euro, w tej chwili pracujemy nad tym, gdzie środki te powinny trafić, czy je pozostawić na działania związane ze sprawiedliwą transformacją na poziomie krajowym czy jednak przesunąć je do programu infrastruktura i środowisko. Jego następca dzisiaj to program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko.

Co do decyzji w zakresie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, decyzje jeszcze nie zapadły. Jeszcze nad nimi pracujemy. Myślę, że w najbliższym czasie, jak już będziemy po uzgodnieniach wewnątrz resortu, oczywiście przekażemy tę informację oficjalnie. Nie chciałabym też nic deklarować, ponieważ na razie usiedliśmy tylko na roboczo, żeby przedyskutować kwestie tego, gdzie moglibyśmy owe pieniądze jeszcze zaalokować, tak żeby też nie wpłynęło to znacząco na programy, żeby nie trzeba było sporządzać na nowo OOŚ dla programów, oceny środowiskowej dla każdego programu. A więc musimy się zastanowić, gdzie owe pieniądze mądrze ulokować, żeby również wspierały działania okołotransformacyjne.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

Dziękuję bardzo. Wobec tego mam prośbę w sprawie ostatecznej alokacji dla pięciu województw. To może być nawet za dwa tygodnie, jak państwo prześlecie korespondencję do Brukseli ze stanowiskiem rządu, ponieważ, jak rozumiem, wtedy nastąpią ewentu-

alne korekty. Proszę, żeby do członków podkomisji zostało to przekazane za pośrednictwem sekretariatu Komisji Finansów Publicznych.

Mam pytanie, czy są jakieś zgłoszenia? Nie ma. Bardzo serdecznie dziękuję wszystkim państwu za udział w dzisiejszym posiedzeniu podkomisji. Dziękuję pani minister i pani dyrektor za szczegółowe informacje. Jeszcze zgłasza się pan Marek Wójcik.

Pełnomocnik zarządu ZMP Marek Wójcik:

Przepraszam, wykorzystując, drodzy państwo, obecność pani minister, zapytam panią minister, co z KPO.

Sekretarz stanu w MFiPR Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

Nie wiem, czy podziękować za to pytanie, czy jednak nie. Szanowni państwo, jak wszyscy państwo doskonale wiecie, rozmowy na poziomie pana premiera i pani przewodniczącej Ursuli von der Leyen są cały czas prowadzone. Myślę więc, że tak jak nawet pan premier wczoraj powiedział na Europejskim Kongresie Gospodarczym, już jesteśmy na końcu negocjacji. Wobec tego pewnie możemy się tych pieniędzy spodziewać w przeciągu najbliższych tygodni.

Przewodniczący poseł Marek Sowa (KO):

A więc czekamy w tym zakresie. Zresztą w czwartek mamy też posiedzenie podkomisji na temat instrumentów, które uelastyczniają nam trochę możliwość wykorzystania wolnych środków z obecnej, starej perspektywy finansowej oraz z REACT-UE dla uchodźców. Pewnie też się spotkamy, wówczas będzie także okazja w drugim punkcie porozmawiać, czy jakieś korekty w KPO i w nowej perspektywie w tym zakresie będą przez rząd planowane.

Bardzo serdecznie jeszcze raz dziękuję wszystkim państwu za udział w dzisiejszym posiedzeniu podkomisji.

Sekretarz stanu w MFiPR Małgorzata Jarosińska-Jedynak:

Dziękujemy bardzo.

Zastępca dyrektora departamentu MFiPR Anna Sulińska-Wójcik:

Dziękujemy. Do widzenia.